

ABABA NGA IMPORMASION: TERAPIA A PANGSUKAT ITI BATO (RENAL)

Sidadaan iti Ilokano, Korean, Mandarin, ken Samoan.
Tapno kitaen daytoy kadagiti sabali pay a pagsasao, maidawat
a mapan iti www.malamakidney.com/patient-education

INPRESENTAR TI:
MĀLAMA KIDNEY CENTER
KŌKUA KALIHI VALLEY

Itded kenka daytoy bassit a libro ti kangrunaan nga impormasion maipapan kadagiti pagpilian a panagagas dagiti tattao nga addaan iti napaut a sakit ti bato (chronic kidney disease, CKD) para iti panagagas kadagiti bato a saanen nga agan-andar kas rumbeng tapno agtalinaedda a nasalun-at. Iti daytoy a tukad, ti tao ket mapanen iti ngudo ti sakit ti bato (end-stage kidney disease, ESKD; a maawagan pay kas ngudo ti sakit mainaig iti bato (end-stage renal disease, ESRD)).

Normal laeng a ma-stress wenno agbuteng ti maysa a tao no maibaga kadakuada a naperdi dagiti batoda ken saan nga agan-andar a nasayaat. Mabalín a mapanunotda a ti laeng dialysis ti sidadaan a panagagas, ken daytoy ket mabalín a pakaigapuan wenno agbanag iti ipapatay.

Ti naimbag a damag ket ad-adun ti pagpilian dagiti tattao a panagagas iti ESKD bayat a dumurdur-as dagiti ag-agas, teknolohiya ken makina. Dagiti tattao a mangpili a makaawat iti panagagas ket mabalín nga agbiagda pay iti napaut, naragsak ken kapkapnekan a panagbiag. Agrtrabahoda, aglinglingayda, agbiahedda; nanamenda ti panagbiag iti sidong ti pamília ken gagayyem.

No kastoy ti kasasaadmo, importante a kapatangmo ti doktormo iti bato wenno ti maysa a programa a kas ti Málama Kidney Center a makatulong kenka a mangadal ken mangawat iti amin a pagpiliam a panagagas.

PAKABUKLAN DAGITI PAGPILIAN A PANAGAGAS

Tunggal maysa ket addaan iti karbengan nga agpili maipapan iti pannakataripato ti salun-atda. Ti umuna nga addang ket isu ti mangadal iti adu agingga a mabalin maipapan iti amin a pagpilliam. Para iti ESKD, saan laeng a ti dialysis ti pagpilian a panagagas para kadagiti tattao a ti batoda ket saanen nga agan-andar a nasayaat. Ti kidney transplant ket mabalin a nasayaat a pilien dagiti makatun-oy kadagiti kasapulan. Adda pay sumagmamano a tattao nga agdesision a saanen nga umawat iti aniaman a panagagas a makatulong koma kadakuada nga agbiag iti napapaut pay. Ited dagiti sumaganad a panid ti kangrunaan nga impormasion maipapan kadagiti pagpilian a panagagas a sidadaan kadagiti tattao a ti batoda ket nagsardengen nga agandar.

DIALYSIS

Daytoy ti kalatakan a panagagas. Ikkaten ti proseso ti dialysis ti sobra a danum ken naurnong a rugit manipud iti bagi. Adda dua a kita ti dialysis a sidadaan:

- Peritoneal dialysis (PD)
- Hemodialysis (HD)

PERITONEAL DIALYSIS (PD)

Awan ti panagugar ti dara a mairaman iti daytoy a panagagas. Ketdi, adda tubo a maikabil iti tianmo ken mainayon ti likido iti tian tapno ikkaten ti rugit manipud iti bagim iti inaldaw. Adu ti pagpiliam tapno maawatmo daytoy a panagagas - mabalinmo nga aramiden daytoy iti aldaw, iti pagtaengan, iti trabaho wenno uray pay no agbibiaheka. Wenno mabalin nga aramiden daytoy iti rabii, bayat ti panagin-inanam, iti sidong ti pamiliam wenno bayat pannaturog.

HEMODIALYSIS DIALYSIS (HD)

Mairaman iti daytoy a panagagas ti panagusar iti makina ti dialysis tapno aramidenna ti ar-aramiden dagiti batom. Ikkaten ti makina ti dara manipud iti bagi, sagatenna ti dara iti uneg ti makina tapno maikkat ti rugit, ken isublina ti nadalusan a dara iti bagi. Mabalín a maisayangkat daytoy iti outpatient dialysis center iti tallo a daras kada lawas wenno iti pagtaengan iti uppat wenno lima a daras kada lawas.

No piliem ti hemodialysis, masapulmo ti operasion tapno maaramid ti maysa a “fistula”, tapno ma-akses ti makina dagiti pagayusan ti daram. Importante a maisayangkat a nasapa ti operasion gapu ta mabalín nga agpaut iti tallo agingga iti innem a bulan sakbay a mabalín nga usaren ti fistula. Urnosento ti doktormo ti proseso ti fistula para kenka.

Adda dagiti pagsayaatan ken pagdaksan dagiti dua a kita ti dialysis. Kapatangmo ti doktormo iti bato tapno ammuén no ania kadagitoy ti makatun-oy a nasaysayaat kadagiti kasapulam. No piliem ken irugim ti dialysis, daytoy ket iti intero a panagbiag, malaksid no kualipikadoka para iti ken makaawatka iti kasukat a bato. No agbaliw ti kasasaadmo, mabalín met nga agbaliw ti panagagasmo iti dialysis.

KIDNEY TRANSPLANT

Mairaman iti daytoy ti panangsukat iti naperdi a bato iti bagim iti maysa a nasalun-at a bato. No piliem ti kidney transplant, agdalankanto iti proseso ti ebalwasyon iti transplant team. No matun-oyam dagiti kasapulan, maikabilkanto iti “listaan ti transplant” tapno agurayka iti bato a tumutop para kenka.

Adda dua a wagas tapno makaawat iti kidney transplant:

- Babaen iti “living donor,” kayatna a sawen makaawatka iti bato manipud iti sibibiag a tao, wenno
- Babaen iti “deceased (cadaveric) donor”, kayatna a sawen ti bato ket aggapu iti maysa a tao a pimmusayen. Ti panaguray iti bato ti “deceased donor” ket kadawyan nga agpaut iti dua agingga iti pito a tawen.

No sumardeng nga agandar dagiti batom sakbay a maalam ti transplant, ag-dialysis kanto agingga nga adda sidadaan a bato a tumutop para kenka. Kalpasan ti operasion ti transplant, aramidento ti baro a bato ti trabaho ti naikkat a bato. Tapno malappedan ti bagi a manglaban ken pagkedkedan ti baro a bato, masapul nga agtomarka kadagiti ag-agas iti intero a panagbiagmo.

KONSERBATIBO A MEDIKAL A PANNAKATARIPATO

Palubosannaka daytoy a mangpili a saan nga umawat wenno isardeng ti umawat iti panagagas a pangmantenar wenno pangpaatiddog iti biag. Ti maawatmo a medikal a pannakataripato ket nakasentro iti panagagas kadagiti sintomas a pinataud ti ESKD ken mapagin-awa ti panagriknam agingga a mabalin. Dagiti kumapkapsut a bato ket agtultuloy a kumaro.

PANANGILAWLAWAG KADAGITI PAGPILIAM A PANAGAGAS

Ti impormasion iti daytoy bassit a libro ket pakabuklan dagiti pagpilian a sidadaan iti maysa a tao nga addaan iti kumapkapsut a bato. Tunggal pagpilian a panagagas ket addaan iti ad-adu pay a detalye nga importante a maammuum ken maawatam. Ti maysa a pagpilian ket mabalin nga ad-adda a maitutop kenka ngem ti dadduma.

Bayat a tintimbangem dagiti pagpilian a panagagas, makatulong a pagpatanganyo kadagiti pamiliam ken kadagiti ipatpategmo dagiti pagpilian ken pagayatam. Kasta met, kapatangmo ti doktormo maipapan ti panangaramid iti “advance directive.” Makatulong daytoy tapno maipakaammom dagiti pagayatam maipapan iti panagagasmom iti masakbayan, aglalo no saanmo a maiyebkas dagitoy, no dumteng ti oras.

Mabalin a narigat ti agdesision no ania a panagagas ti pilien, ngem adda tattao a makatulong kenka iti daytoy narikut a tiempo. Babaen ti pannakitinnulong iti doktormo iti bato ken iti programa a kas iti Mālama Kidney Center, makaawatka iti detalyado a pannakailawlawag ti tunggal pagpilian a panagagas ken no kasano a maitutop daytoy iti panagbiagmo. No nalawag a maawatam dagiti pagpilian, makatulong daytoy kenka a mangaramid iti kasayaatan a desision para kenka.

NAARAMID BABAEN ITI PANAGTITINNULONG ITI KOMUNIDAD

Ti mangted-adal a serye ti CKD ket naaramid kas sungbat iti kinaawan ti maiyannatup iti kultura ken naipatarus nga impormasion maipapan iti CKD. Nabara a mahalo kadagiti sumaganad a katulungan a nagboluntario kadagiti pammataudan ken nangidonar iti pondo tapno mabukel dagitoy a materiales para iti pagsayaatan ti intero a komunidad tayo. Naisangsangayan a panagyaman iti super volunteer a ni Julia Takata, para iti panagreggetna iti daytoy a ganuat.

